

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 41

Lýsingarprísir fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 25. oktober 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

21 Árg.

Sosialisman og upplýsing.

Stóðið undir einum sonnum demokrati er upplýsing. Tá ið teir gomlu vóru imóti at geva landaræðið til fólkið, var tað ofta ti at teir hildu, fólkið var ikki búgvið: ti tórvaði upplýsing og mentan.

Demokrati og einaræði eru mótsætningar, eins og óvitska og upplýsing, satt vit, eisini standa beint imóti hvørjum øðrum. Einaræði trivist eisini einans millum fólk, ið onga upplýsing hevur. Einaræðismenn byggja sitt vald á eina fjöld, sum ikki hevur nomið kunnleika, ella i øðrum lagi, at teir geva fjöldini eina upplýsing og kunnleika, ið hóskar teimum og tryggjar hugsunarloysi fólksins.

Sosialisma og sosialdemokrati byggja eisini á kunnleika og upplýsing. Sosialisman — hin demokratiska sosialisman — byggir ikki sín politikk upp á eina samfelagsins kollvelting við valdum, men upp á tað at upplýsa hina arbeiðandi fjöldina, læra hana við sjálvhugsan at skilja ta samfelagslugu broyting, ið sosialisman er oddamaður fyri, og málið til at fremja hesa hugsan er tað, at vinna ræðið á landsin tingi. Ein liðandi menning, ið leggur grund og stóðið undir eitt samfelag, sum byggir upp á rettvísi og javna at ganga fyri øll at sleppa og virka eftir sínum evnum og njóta tann ágóða, ið eitt vælskipað land hevur at bjóða sínum borgarum.

Sosialdemokratiini i útlandum hava lagt størsta dentin uppá at upplýsa arbeiðarfjöldina. Tær stóru arbeiðarajfjöldirnar høvdu litla og onga atgongd til at vinna sær tann kunnleika, sum hini múgvandi høvdu mestsum ein einarætt til. Tað var ti høvuðsorsøkin til, at arbeiðarastatturin ikki evnadi at reisa seg og berjast fyri sínum rættindum.

Sosialdemokratið her i Føroyum er enn ungt i garði, og tað upplýsingararbeiði, sum aðrastaðni fer fram, er ikki skipað her hjá okkum. Hin ar-

beiðandi stætturin hevur i hesum máli stáðið spjaddur. Hann hevur mangan havt illvilja og illtanka til eina rørslu, sum hevur tað til endamál at verja hansara livs mál og vinna fram til jøvna rættindi i samfelagnum.

Føroyar ganga fram imóti at gerast eitt modernað samfelag, og her tórva ti stórar broytingar. Sosialismann stríðist i mongum londum, og tað stendur á arbeiðaranna skili og upplýsing, um hann kann fremja teirra áhugamál. Hin føroyski arbeiðarin og fiskimaðurinugu ikki i hesum dögum lata eygini aftur fyri teimum hendingum, ið fara fram uttan fyri okkum. Teir mugu kenna tað sum skyldu sína at taka stóðu, upplýsa seg og ikki lata seg villa.

Hin sosialdemokratiska hugsanin og rørslan hevur til endamál at frigera menniskjað, so at tað i hesum heimi ikki skal kenna seg bundið av harðræði og valdi. Hon liggur ti sum ein hugsan mitt imillum ein stats-tankar har hin einstaki og tað, ið býr i honum hvørvur, og so eina hugsan, ið hevur tað i kvittanum at geva einstaklinginum eitt monopol, sum steingir øll hini úti og leggur ræði og makt á einstakra manna hendur.

I roynd og veru er einræðisviljin goymdur i báðum hesum hugsanum. Hin frii tankin verður fjóttradrur, materialisman verður sett i hásetrið, og manna-hugsanin verður lögð i band. Tær sosialdemokratisku rørsurnar berjast hart stríð, og tað er kanska spurningurin, um ter vinna ella tapa, ið fer at avgera hvørja leið, ið heimurin i dag fer at ganga: frælsisleið ella bundin á hondum og fótum.

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

Telefon 374

tekur imóti lýsingum
til blaðið

Klipp- og saltfiskasølan

Hetta mál tykist nú at vera komið upp i hitt nationalpolitiska stríðið. »Dimmalætting« og »Dagblaðið« umboðandi Sambandsflokkinn og Fólka-flokkinn eru farin at stríðast um hvat felag ið nú best er at hava. Fólkaflokkurin styðjar tað nýstovnaða felagið »Føroya Fiskaútflutningsfelag«, meðan Sambandsflokkurin mælir til at fáa hitt gamla »Føroya Fiskaexport«, sum virkaði undan krignum, upp á fótur aftur.

Málið um klipp- og saltfiskasølu er sera tíðandi fyri Føroyar — ja, tað er sjálvandi livstýðandi, og skal tað orðaskifti verða um tað, so eigur tað at vera eitt sakligt orðaskifti uttan illgitingar og partapolitiskan baktanka.

Forsógan er tann, at illa stóð til i summar við saltfiskasøluni. Trolarar og skip lögdu sín farm upp á land óvigaður og uttan at vita um pris. Tað var sjálvandi, at fiskimenn vóru illa við óátalaða hetta. Her skuldi Løgtingið havt verið framvið og ikki tveitt söluna upp i hendur á einstökum privatum fiska-uppkeyparum innlendskum og útlendskum. Eisini skuldu fiskimannafelögin havt kunna sær at havt hetta týðningarmikla mál til umhugsingar. Men hesi felög eru ikki komin longur enn at vera forhandlings-felög um sáttmálar millum fiskimannin og reiðarar. Tey kundu havt gingið ta leið at gerst »cooperative«, her var grundarlagið til eina fiskimannasamtöku, ið bæði

kundi havt keyp og sølu i hondum. Nú er hópur av skipum og trolarum, sum eru ogn fiskimanna. Hvat var líkari, enn at teir fiskimennirnir keyptu sína útgerð frá og seldu sína veiðu til síni egnu felög? Tey hava bert klandrast. Skildu seg sundur, og litlar skreytir hevur hetta nýggja gjørt heldur enn hitt gamla.

Soleiðis stóð fiskasølan i botni og ti var tað, at mest trolara-eigarar fóru til fundar i Tórshavn við teirri ætlan at stovna eitt útflutningsfelag. Ikki fyri enn tá var tað, at »Føroya Fiskaexport« livnaði uppaftr.

Ilt er at siga, hvussu hesi felög — hitt fyrri er ikki komið fyri seg — fara at virka. Tað eru teir, ið siga og halda, at so sum »Føroya Fiskaútflutningsfelag« er stovnað, verður vandi hjá hinum minna fiskasølumanninum at sleppa fram at selja — hann verður gloyptur ella útstongdur av hinum stóru. Sjálvandi er slikur vandi við samtöku, ið er lutafelag, tað verða mennirnir við teimum stóru lutunum, ið hava mest at siga.

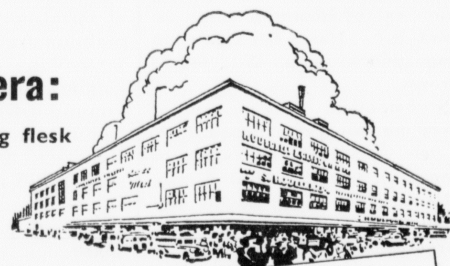
Viðvíkjandi »Føroya Fiskaexport« so er ivingasamt, um hon virkaði, sum hon átti. Eingin kann nokta ti, at vit eru i hondum á monopolmonnum, (útlendskum og ein kann siga innlendskum við) bæði við útflutningi og innflutningi og prisar verða, sum hesir menn áseta teir. Landshandilin er gott dømi um hetta. Hann skuldi verið ein »innkeypscentral«, ið slapp uttan um allan henda flokkinn av heilsølummonnum

Vit levera:

Feskt kjøt og flesk
pysur
feitevörur
livurpostei
salatir
konserveres

S. HOULBERG A/S

Kødbyen, København.

UMBØD:
B. MORTENSEN
TØRSHAVN
Telefon 326